

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ Θ'.

✱ ΑΘΗΝΑ, ΚΕΡΙΑΚΗ, 20 ΤΟΥ ΦΛΕΒΑΡΗ 1911 ✱

ΑΡΙΘΜΟΣ 424

“Ενας λαός υψώνεται ἅμα δείξη πῶς δὲ φο-
βάται τὴν ἀλήθεια. — ΨΥΧΑΡΗΣ”

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ. Περστικές.

Α. Β. Κουδέντες—“Ο Μιστριώτης καὶ μὲ Ρωμιτοπούλα.

ΑΡΙΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ. “Απὸ τῆς «Στροφῆς» (Jean Mo-
reas).

ΜΟΙΡΙΤΑ. “Ὅποιος μὲ φορᾷ, Μητέρα. σὲ κοιτάζει —(Nova-
lis).

Κ. ΠΑΛΑΜΑΣ. Γὰ νὰ τὸ διαβάσουν καὶ τὰ παιδιὰ.

ΨΥΧΑΡΗΣ. “Ακόμη λιγὰκι σχολειό.

» Προορισμός (συνέχεια).

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ—ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΜΑΣ—Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩ-
ΜΗ—Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ—ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

ΓΙΑΝΑ ΤΟ ΔΙΑΒΑΣΟΥΝ ΚΑΙ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ

Στὴν «Πρόδο» τῆς Πόλης ποὺ κάποι’ ἔ-
χει τὴν καλοσύνη νὰ μοῦ στέλνῃ κάποιος μου
φίλος διάβασα τώρα τελευταία γιὰ τὴν τελευταίη
ποὺ ἔγινε στὴ Μεγάλῃ Σκολὴ τοῦ Γένους ἀνή-
μερα τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν. Αὐτοῦ εἶδα τὸ λόγο
τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Πατριάρχῃ μας, καὶ τὸν ἐπί-
λογο τοῦ λόγου τούτου, ξεχωριστὰ μιλημένο
πρὸς τοὺς μαθητὰς τῆς Σκολῆς.

Μολονότι συνειδησμένος νὰ βλέπω καὶ νὰ-
κούω, καὶ ἀπὸ τοὺς ἐπίσημους καὶ ἀπὸ τοὺς ἀσή-
μαντους, λογινοὺς ἀστήριχτους κ’ ἐπιχειρήμα-
τα στὸν ἄερα γιὰ τὴ ζωντανή μας τὴ γλώσσα
ποὺ κρατᾷ καὶ ποὺ σπέρνει τὸ Λόγο τῆς Ἀλή-
θειας καὶ τῆς Ὁμορφίᾳς, μὲ ἀπορία σταμάτησα
στὸν ἐξῆς παράγραφον τῆς πατριαρχικῆς ἐμιλίας:

«Ἵσως θὰ γνωρίζετε ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ Κυ-
βέρνησις ἐδράδευσεν τριάντα λογίους, παραση-
μοφορήσασα αὐτοὺς. Μεταξὺ τῶν παρασημοφο-
ρηθέντων δὲν θὰ εὑρητε κανένα ἀπολύτως μαλ-
λιάρον. Πάντες οὗτοι μεταχειρίζονται γλώσσαν
καλὴν μὲ μερικὰ τοπικὰ ἰδιώματα.»

Σέβομαι καὶ τιμῶ τὴν Α. Θ. Π. κ’ εὐλαδῶς
τὴν ἀσπάζομαι τὴν δεξιάν της. Μὰ τὸ δυστύχη-
μα εἶναι πῶς βρίσκομαι μέσα στὸν κύκλο τῶν
«τριάντα λογίων», ποὺ, καθὼς γράφαν οἱ ἐ-
φημερίδες, τοὺς παρασημοφόρησεν, καλοπροαίρε-
τα, ἡ Ἑλληνικὴ Πολιτεία. Δὲν ξέρω ἂν ἀληθεύει
τὸ ἀκουσμα. Ξέρω μονάχα πῶς, ὅσο καὶ νὰ νο-
λακεύῃ τοὺς παρασημοφορεμένους τὸ εὐγενικὸ
τούτου ξεχώρισμα τῆς Α. Θ. Π., ὅσο καὶ ἂν θὰ
μποροῦσε τούτο νὰ λογαριασθῇ, ξεχωριστὰ γιὰ

μένα, σὰ συχωροχάρτι, καὶ χωρὶς νὰ ἐξετάσω
πῶς κάμποσοι ἀπὸ τοὺς παρασημοφορεμένους θὰ
ξαφνιστήκανε μὲ τὸ ἀνέλπιστο συναπάντημα
τριάντα ὀνομάτων ποὺ ἀντιπροσωπεύουν ἐργα-
σίαι ἀνθρώπων πολὺ διαφορετικῶν ὁ ἓνας ἀπὸ
τὸν ἄλλο καὶ δυσκολοταίριαστων, ξέρω πῶς ὁ
τέτοιος γλωσσικὸς χαραχτηρισμὸς τῶν τριάντα
ἀπὸ τέτοιαν ἐπίσημῃ πηγῇ θὰ εἶναι γιὰ κάμ-
ποσους ἀπὸ αὐτοὺς ἀνέλπιστος περισσότερος ἀπὸ
κάθε τι.

Ξέρω πῶς ὁ Μαλλιαρισμὸς βασιλεύει. Ξέρω
πῶς, ἀπὸ τῆ στενοχώρια τοῦ φαντασμένου κα-
θαρευουσάνου καὶ ἀπὸ τὴν ἀλαφροσύνη τοῦ ἀνί-
δρου, ποὺ, καθὼς ἀδράχνει τὸ παιδί τὴν πέτρα
γιὰ νὰ πετροβολήσῃ τὸ καρπόφορο δέντρο, ἀ-
δράξαν τὸ πρῶτο ἄνθρωπο δημοσιογραφικὸ χωρατὸ
γιὰ νὰ χτυπήσουνε μὲ κείνο, ξέρω πῶς μαλλια-
ροὶ λέγονται ὅσοι, ἐξῆς ἢ ἀδέξια, δυνατὰ ἢ ἀ-
δύνατα, μὲ βαθιοχάραχτη βούλλα ἢ μὲ τὴν ἀ-
γαθή τους μοναχὰ διάθεσιν, ἀπὸ τοὺς πολύπει-
ρους τεχνίτες τοῦ Λόγου ἴσα μὲ τοὺς ἀγίνωτους
παραγεμιστὰς τοῦ χαρτιοῦ, δὲν περιορίζονται νὰ
τὴ μιλάνε, σὰν κάθε ρωμιὸς γῦρο του, στὸ βρόν-
το κάπως καὶ πρόχειρα, μὰ καὶ τὴ γράφουνε
πυθ σπουδασμένα καὶ πυθ προσεχτικὰ τὴ ζων-
τανή μας τὴ γλώσσα, τὴν κοινήν, τὴν ἐθνικήν,
ποὺ κρατᾷ καὶ ποὺ σπέρνει τὸ Λόγο τῆς Ἀλή-
θειας καὶ τῆς Ὁμορφίᾳς. Γλώσσα «καλὴ» καὶ
γλώσσα «κακὴ» δὲν ὑπάρχει· κάθε γλώσσα,
ἀπὸ τὴ μεριὰ ποὺ τὴ βλέπεις, μπορεῖς νὰ τὴν
ξεχωρίσῃς καλὴ ἢ κακὴ, σχετικὰ καὶ ὑποκει-
μενικά, ἀνάλογα μὲ τὴ σωστή ἢ μὲ τὴν ξύκινη
ζυγαριὰ τοῦ γούστου σου ποὺ τὴ ζυγιάζει. Ὅ,τι
δὲν ξέρω, εἶναι τὰ «μερικὰ τοπικὰ ἰδιώματα»
ποὺ πλουμίζουσι τὴν «καλὴν» γλώσσα τῶν τριάν-
τα παρασημοφορεμένων. Ξέρω πῶς ἀνάμεσα
στοὺς τριάντα τούτους βρίσκονται λογοτέχνες
ποὺ ὅποιος θὰ ἤθελε σωστὰ νὰ τοὺς χαραχτη-
ρίσῃ ἀναγκασμένος θὰ εἶτανε νὰ τοὺς πῇ μαλ-
λιάρους, ὅσο καὶ ἂν μπορούσε νὰ μὴ τὸ θέλαν
ἐκείνοι γιὰ τὸν ἑαυτὸ τους τόνονα τούτο, ἀπὸ
κάποιον πάντ’ ἀφορμῇ. Καὶ ἀπάνου ἀπ’ ὅλα ξέρω
πῶς εἶμαι, στρογγυλὰ καὶ χτυπητὰ, **μαλλια-
ρὸς ἀπολύτως**, καὶ πῶς, βλέποντας ποιοὶ
σημαδεύτηκαν καὶ ποιοὶ σημαδεύονται μὲ τὴν ἐ-
τικέττα τούτην, τὸ θεωρῶ ἐπαινό μου καὶ τὸ λο-
γαριάζω δόξα μου μαλλιαρὸς νὰ κράζομαι. Καὶ
ὁ μαλλιαρισμὸς, τὸ εἶπα καὶ τὸ ξαναλέω, εἶναι
ἡ ἀρετὴ μου.

Ξέρω πῶς ἡ ἀδιαφορία, ἀκατάδεχτη, καὶ ἡ

σιωπή, καταφρονετική, ἀξίζουσα στὴν ὥρα τους, κ' ἔχουνε χάρι, καὶ νόημα. Μὰ ξέρω πὼς εἶναι κάποιες κρίσιμες ὥρες, κάποιες στιγμὲς ποὺ παρυσιάζονται σὰ νὰ μέλλεται νὰ αποφασιστῇ κάτι τι σημαντικόν, καὶ πὼς τότε κάθε ἄνθρωπος ποὺ φωντίζεται ἀπὸ μιὰ συνείδηση, καὶ ποὺ φέρνεται ἀπὸ μιὰν ἰδέαν, ἔπου⁹ καὶ ὅπως, μὲ ὅποιους κι ἂν ἔχη νὰ κάνει, πρέπει νὰ δίνη τὸ **παρὼν**, καὶ νὰ στέκεται, στρατιώτης. "Ὅποιος κι ἂν εἶναι ὁ ἀντίπαλος ποὺ φοβερίζει, εἴτε γιὰ νὰ ξεκαρδίζεσαι ἀπὸ τὰ γέλια, εἴτε γιὰ νὰ τινάζεσαι ἀπὸ θυμὸν, ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος πρέπει νὰ τοῦ φωνάξῃ: "Ἄλτ! Ἐδῶ εἴμαστε! Ξέρω πὼς ἀπάνου σ' ἓνα ἐπιστημονικὸ ψέμα, στὸ ψέμα πὼς ἡ μιὰ, ἡ ἐλοζώντανη γλῶσσα μας εἶν' ἐλευθέρην περιμάζωμα λογῆς λογῆς βαρβαρικῶν τάχα, τρέχα γύρευε, διαλέχτων' ξέρω πὼς ἀπάνου σ' ἓνα ἠθικὸν ψέμα, στὸ ψέμα ποὺ ἀγωνίζεται νὰ παραστήσῃ τοὺς δημοτικιστὰς, πέρα ὡς πέρα, συφεροντολόγους ποὺ κοιτάζουσε τὴν τσέπη τους, ἀγράμματος χωρὶς ἰδανικόν, προδότες γιὰ τὴν κρεμάλα' ξέρω πὼς ἀπάνου σὰ δυὸ τοῦτα ψέματα θεμελιώνεται τὸ κάστρο ποὺ μέσα του φυλάνε τὴν σεβάστια ἀρχόντισσα, τὴν ἀ-ήλιαχτη γερουσιόκορη, τὴν Καθαρεύουσα, καθὼς τὴ λένε. Ξέρω πὼς καὶ μόνο τὸ γεγονὸς πὼς ζητήθηκε ἡ περιφρούρησις τῆς τιμῆς τῆς ἀπὸ τὸ Σύνταγμα, καὶ πὼς ἦρθε ἡ ἀναφορά τῆς μίσης στὴ Βουλὴν, πρέπει νὰ τοῦ λογαριαστῇ τοῦ δημοτικισμοῦ γιὰ νίκη του καὶ γιὰ θρίαμβόν του.

Καὶ ποῖός εἶναι ἐκεῖνος, ποὺ καὶ χωρὶς νὰ εἶναι βέρος δημοτικιστής, κι ἂς τρομάξῃ μὴν τὸν ποῦνε μαλλιάρν, κι ἂς διαμαρτύρεται πὼς θὲν εἶναι ψυχαριστής, ποῖός εἶν' ἐκεῖνος ποὺ μπορεῖ καὶ σιωπαίνει σὲ περίστασιν σὰν τούτη; φτάνει νάχῃ κάποιαν ἀντίληψιν τῆς ἀμαρτίας ποὺ μᾶς κόλλησε τὸ Σχολεῖον καὶ ἡ μακροχρόνια γραφτὴν παράδοσιν;

Κι ἂν μπορούσε ἡ ἀδύνατη φωνή μου νὰ φτάσῃ ἴσα μὲ τὰ παιδιὰ τῆς Μεγάλῃς τοῦ Γένους Σκολῆς, καὶ ἴσα μὲ ὅλους τοὺς καθαρὸς καὶ τοὺς φρέσκους μὲ τὸ νοῦ τους καὶ μὲ τὴν καρδιά τους, ποὺ ἓνα φτερό σαλεύει μέσα στὸ νοῦ τους καὶ μέσα στὴν καρδιά τους τινάζεται μιὰ φλόγα, στοὺς λεθέντες τοῦ Σήμερα, στοῦ Ἀύριο τοὺς ἄντρες, σὰ νιότα καὶ τοῦ ἀγοριοῦ καὶ τῆς παρθένας ποὺ μέσα τους θαμποχαράζει ὁ δροσόλουστος κόσμος τοῦ μελλόμενου, θὰ φώναζα πρὸς ὅλους αὐτοὺς: "Ἀνίσως καὶ κάτι τι μέσα σας νοιώθετε, καὶ θέλετε ἀκέρια καὶ γιὰ τὰ παντοτεινὰ νὰ τὸ πλάσετε, καθὼς ἡ δική σας ἡ καρδιά τὸ θέλει, καὶ μιὰ τριγύρω σας ψυχὴ σας τὸ ἐμπνέει, κάτι τι, ἀπὸ τὸ γράμμα τὸ ἀπλὸ πρὸς τὸ σύντροφόν σας ἴσα μὲ τὸ ἔργο τῆς μεγαλοφάνταστῃς σκέψεως, γράψτε το στὴ συκοφαντημένη γλῶσσα, στὴν ἀγνή δική σας

γλῶσσα, στὴ γλῶσσα τῇ λεγόμενῃ μαλλιάρν. Καὶ μὴ φοβάστε νὰ ἐκφράζεστε μὲ καίνην, καὶ νὰ μεταφέρνετε σὲ καίνην, κάθε λογῆς ἰδέαν, ἀπὸ τὴς Ἱερῆς Γραφῆς καὶ τὰ προγονικά σας τὰ βιβλία, ἴσα μὲ τοὺς πιὸ κρυφοὺς, τοὺς πιὸ δικούς σας λογισμοὺς. Γιατὶ ἔτσι δοκιμάζεται, στὸ χαρτὶ ἀπάνου, κ' ἔτσι πλουτίζεται κάθε γλῶσσα, ἔτσι ἀπὸ φυσικὴ καὶ μιλημένη μονάχα, γίνεται τεχνικὴ καὶ φιλολογικὴ.

Στὰ ζητήματα τοῦ Λόγου, ἀπάνου κι ἀπὸ κάθε ἐπίσημην κορφή τῆς Πολιτείας, ἡ ψηλότερη κορφή, ὁ Ποιητής. Θησαυριστής καὶ θησαυροφυλάκας καὶ τῶν ἐθνικῶν καὶ τῶν ἀνθρώπων ἰδανικῶν, μὲ τὸ ρυθμὸ τῆς μουσικῆς σκέψεως, κλεῖ μέσα του πολὺ βαθύτερ' ἀπὸ ἄλλους τὴ συνείδησιν τῆς γλωσσικῆς ἀλήθειας, καθὼς βαστᾷ τὸ χρυσὸ κλειδί τῆς ὁμορφιάς. Οἱ λαοὶ ἐκεῖνοι ζοῦνε καὶ μπρὸς τραθᾶνε ποὺ παίρνουνε γιὰ δάσκαλον τοῦ Λόγου τους τὸν Ποιητή.

14 τοῦ Φλεβάρη 1911.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΑΚΟΜΗ ΔΙΓΑΚΙ ΣΚΟΛΕΙΟ

Δὲ μοῦ ἀρέσουνε βέβαια οἱ πολέμοι ἀναμεταξύ δημοτικιστᾶδες, ἀφοῦ, γιὰ νὰ ποῦμε καὶ τοῦ στραβοῦ τὸ δίκιο, πιὸ πολὺ φίλοι, τὸ κάτω κάτω, τῆς δημοτικῆς παρὰ τῆς καθαρῆς, φαίνονται νὰ εἶναι οἱ ὀπαδοὶ τῆς μισῆς. Μὰ γιὰ τῆς λογικῆς τὸ χατίρι, γιὰ τὸ χατίρι, ἂν ἐπιτρέπετε, καὶ κάποιας ἀτομικῆς μου ἀξιοπρέπειας, σωστὸ εἶναι θαρρῶ, κάτι νάντισιμμεῖώσω στὴ **Δήλωσιν** ποὺ ἔβγαλε τώρα τελευταία ὁ **Ἐκπαιδευτικὸς Ὁμιλὸς** (κ. **Δελτίον τοῦ ἔκπ. "Ομ.**, Α'. 1911, σ. 63—64, καὶ **Νουμά**, 16 τοῦ Γενάρη, 1911, σ. 46—47, τοῦ ἀρ. 419).

Ἰδοὺ τί λογῆς εἶναι τὰ πράγματα καὶ πὼς ξετυλίγονται τὰ ἱστορικὰ τους.

"Ὁ κ. Δ. Πετροκόκκινος, σ' ἓνα του μεγάλο πρωτοσέλιδο ἄρθρον τοῦ **Νουμά** (κ. ἀρ. 396, σ. 1 καὶ ἀκ., 13 τοῦ Θεριστή, 1910), ἔγραψε ὅσα ξέρετε γιὰ μένα ἢ σωστότερα, ἐναντίον μου (κ. ἀρ. 415 τοῦ **Νουμά**, 12 τοῦ Δεκέβρη, 1910, σ. 257), μεταξὺ σὲ ἄλλα πολλὰ, προκήρυξε μάλιστα πὼς τὸ **σύστημά ἀγοῦρο** κι **ἀνεφάρμοστο**— νόστιμη καταδίκη ἀπὸ ἓναν ἄνθρωπον ποὺ τοῦ ἔχω ἀφιερωμένη τὴ **Ζωὴ καὶ Ἀγάπην** **στὴ μοναξιά**, ἔπου θαρρῶ πὼς τὸ σύστημά μου, ἀφοῦ γιὰ σύστημα ὁ λόγος, σὰ νὰ ποδείχτηκε ὠρμον καὶ κάπως νὰ ἐφαρμόστηκε.

"Ἀς εἶναι. Δὲν εἶπα τίποτα. Τί νὰ πιάσῃ κανεὶς τώρα τέτοιες πολεμικῆς, μὲ τᾶγουρα, τὰ ξυνά, τὰ-